

מראי מקומות- מנחות ס"ה

אחת, כמו "הין", וא"כ עדיף לקצר בדברים, וכיון דאין מעלה לומר הין, לכן אומרים קצור. אלא דהעיר בזה, דהא לכאו' משמע מכל המשנה דכאן עדיף להרבות בדברים כנגד הבייתוסים, וצ"ע.

(ה) **כ"כ למה, מפני הבייתוסים- כ' הקרן אורה** דמשמע דאין כל זה מדינא, אלא רק לצורך כשהיו הבייתוסים. ולכן העיר אהא דפסק הרמב"ם לדין מתני', דלכאו' לא יהי' נוגע, דכשיבנה בהמ"ק בימות המשיח לא יהיו צריכין עוד לזה. אולם כ' דדרך הרמב"ם הוא דכ' כל הלכות הבית המקדש בכל עת שיבנה, ואולי לא יתבערו לגמרי השפעת הבייתוסים, ולכן שפיר יש לכתוב הלכות אלו, דאם יצטרכו לזה כן יעשו (וכ"כ לענין פרה אדומה, דמטמאין לכהן העושה משום הצדוקין, וכו').

(ו) **שהיו צדוקים אומרים יחיד מתנדב ומביא תמיד-** והשיבו להם מהא דכתי' תשמרו, שיהיו כולן באין מתרומת הלשכה. וכ' **במנחת אברהם** (עמ' תכח) בשם הגרי"ז, דגם הצדוקים היו מודים דקרבן תמיד קרבן ציבור הי', אלא דס"ל דיכול יחיד לנדוב ולהתכפר בשביל הציבור, וע"ז השיבו להם חכמים מהא דכתי' תשמרו דצריך שיהי' המעות באות מתרומת הלשכה, דבעי להיות משל ציבור, ולא רק שיהי' הוקרב בשביל הציבור.

(ז) **ואמר להם שוטים מנין לכם- פרש"י,** דהאי ממחרת השבת ממש הוא. וכ' **המהרש"א,** דודאי אלו הצדוקים ובייתוסים לא האמינו בקבלתם וראיתם דממחרת השבת היינו ממחרת יו"ט ראשון של פסח, אלא פירשו בו שבת ממש. וע"ז קאמר להו ריב"ז, מנין זאת לכם, דהיינו, אפי' אם לא תאמינו בקבלה, מ"מ יש לנו לומר דממחרת שבת היינו ממחרת יו"ט דהוזכר לעיל מיני' בקראי, דמצינו ביו"ט איקרי שבתון, וע"ז השביתה, דגם ביו"ט צריך לשבות ממלאכה. וע"ז השיב לו הבייתוסי, דכיון דמשה רבנו אוהב ישראל הי', מסתמא שבת בראשית קאמר, כדי שיתענגו ב' ימים, וכו', והשיב לו שוטה,

(א) **פתחי על הקנין זה מרדכי- כ' היעב"ץ** דמכאן נראה דהממונים שהיו במקדש לא היו צריכים להיות כהנים או לויים.

(ב) **שלא תהא סנהדרין שומעת מפי התורגמן- פרש"י,** שלא יחליף טענותיו ויחייבוהו. אולם ע' ברש"י בסנהדרין (יז). שפי' שהטעם הוא דהוה לי' עד מפי עד. וע"ע **בנמוקי יוסף** (מכות ג. בדפיו) דכ' דהטעם הוא משום שמא יחליף התורגמן בלשון העדות, ועוד, כשישמעו הם מפי העדים, יתכן להם לחקור אותן יותר. וע' **באגרות משה** (אה"ע ג', ל"ב, ענף ה', ד"ה והנה למה) שכ' דמה שלא פי' הנ"י מטעם עד מפי עד, י"ל דס"ל דמה דהעדים מגידין במושב ב"ד, אף דהב"ד אין מביינין מה שהם אומרים, מ"מ נחשבו כמגידין לפני ב"ד. ולכן, נמצא דהמתורגמן רק מעידין שראו קבלת עדות בב"ד, ואי"ז נחשב להיות עד מפי עד. ואף אם נאמר דלא הי' העדות נתקבל בב"ד, שהרי עדיין לא נחקרו, וא"כ אינם יכולים להעיד על עדות שנתקבלו בב"ד אחר, מ"מ בפני ב"ד זה ודאי יכולין להעיד, שהרי אינו אלא בירור בעלמא על מה שהעדים אמרו בב"ד זה [וצ"ע כוונתו בזה], ולכן ממילא אי"ז עד מפי עד. אבל רש"י ס"ל דכיון דהב"ד אין מכירין במה שמעידין לפניהם, לא נחשב כמעידין לפני ב"ד כלל, שלכן אף שהמתורגמנים נאמנין לומר דכך העידו הלוועזים, הוי זה עפ"ע, דהרי הלוועזים, שהם היודעים את המעשה, לא העידו בב"ד.

(ג) **כל העיירות הסמוכות לשם מתכנסות- כ' השפת אמת,** דלכאו' זה מיירי רק כשמצאו במקום רחוק מירושלים, אבל אם מצאו במקום קרוב לירושלים, הלא כל ישראל היו שם ברגל ולקרבן פסח. ורחוק לומר דכיון דהעולם לרגל טעונים לינה, אסורים לצאת מן העיר אפי' לפי שעה ולחזור מיד.

(ד) **אומרים לו קצור- ע' ברש"י** שהביא שהתוס' יו"ט העיר אהא דלא תנא שהשיבו "הין" כמו בשאלות אחרות. וכ' הרש"ש דלכאו' הי' שייך לומר דתשובה "קצור" הוא ג"כ מילה

עושיין בספירה. והוסיף תוס' דגבי זבה דכתי' וספרה לא שייך ברכה כיון דסותרת. וכזה כ' גם תוס' בכתובות (עב.), וע' בנודע ביהודה (תנינא, יו"ד קכ"ג) שהבין בכוונת תוס' דכיון שאם תראה תסתור, לכן אין לה למנות כלל. וביאר דביובל ועומר, שתמיד הזמן נמשך כסדר, לא צריך קרא למכתב וספרת, שהרי אין צריך השגחה בזה כלל, אלא ודאי דכוונת התורה לומר דמצוה הוא. אבל בזבה, שאם תראה תסתור, ואין הזמן עובר ממילא, וצריך השגחה על זה, א"כ אין כוונת הפסוק בוספרה לה על הספירה, דאין מעשה מצות ספירה, אלא כוונת התורה הוא על ההשגחה שיהיו נקיים, ולא למצוה, לכך דאין לה למנות (ודלא כהשל"ה דס"ל שיש מצוה למנות). אבל ע' בהגה"ה שם מבין המחבר שיש לו הבנה אחרת בדברי תוס', דאין כוונתו לומר דאין לה למנות, אלא רק דאין לה לברך, שמא תראה ותסתור ותהי' ברכתה לבטלה.

(א) **כל ספירות שאתה סופר לא יהו אלא חמישים יום, ואם תאמר וכו' -** הק' בחי' הרשב"א, מה הכרח לנו בזה לומר דצריך שיהיו שוין כלפי המינוי מיום ראשון דפסח, אולי הדרשה הוא רק דצריך להיות כל הספירות של חמישים יום, ומאיזה יום הוא מתחיל, לעולם הוי ספירת חמישים. ותי' דכוונת הדרשה הוא לומר לצדוקים דברי טעם, דהיינו לומר בחר הכתוב שבת זו שבתוך חג הפסח טפי מכל שבת שבשנה ולהביא בו העומר, הרי צריך לומר דמפני קדושת יו"ט של פסח הוא. וא"כ, יותר מסתבר לומר דכוונת התורה ממחרת השבת היינו ממחרת יום ראשון דפסח, ושיקרב העומר סמוך ליום ראשון של פסח.

ולא תהא תורה שלימה שלנו עם קבלתה כשיחה בטילה שלכם, שהיא קרובה למינות, שמשא רבנו נתן להם המצוות ע"פ אהבתו אותם, וכאילו לא נתנו מפי הגבורה ח"ו.

(ח) **ר' ישמעאל אומר אמרה תורה מנה ימים וקדש חדש, וכו' -** ע' ביד דוד שהביא מה שהק' המעיין גנים, למה צריך ר' ישמעאל להאי לימודא, הא איהו סבר בריש שביעית, מה חריש רשות אף קציר רשות, יצא קציר העומר שהוא מצוה, ואי ס"ד דלעולם הוי עצרת לאחר השבת, א"כ א"א שתהי' קצירת העומר בשבת, דלעולם תהי' קצירת העומר אחר השבת, ומפני זה נדחק המעיין גנים לומר דתרי ר' ישמעאל הוו. וכ' היד דוד דזה ודאי דוחק הוא. ולכן כ' דנראה דהך לימוד דחריש וקציר אין הכרח כ"כ, דאפשר למדרשי' כר"ע. ועוד תי', דאם היו צריכים להביא ממקום רחוק, ומאותו מקום א"א להביא בזמנו אם קוצרו לאחר השבת, ולכן בכה"ג יהי' מותר לקוצרו בשבת. ולכן שפיר צריך דרשה דאמרה תורה מנה ימים וכו', לומר דשבועות אין צריך להיות לעולם אחר שבת בראשית.

(ט) **וספרתם לכם, שתהא ספירה לכל א' וא' - פרש"י,** שכ"א חייב לספור. וע' במשנה ברורה (תפ"ט, ה') שהביא מה שנח' האחרונים בדרשה זו, שי"א דדרשה זו משמע שהוא מצוה על כל יחיד ויחיד, ומשמע דבא לומר דאינו ככל מצוות אמירה האמורה בתורה, דיכול אדם לצאת חובתו בהם בשומע כעונה, אלא משמע דכאן צריך כ"א לספור בעצמו, ואינו יכול לצאת מדין שומע כעונה (וע"ש בביאור הלכה דכ' דזהו דעת רש"י, אבל הביא מהרי"ץ גיאות דמבואר דס"ל דשומע כעונה מהני אף לענין ספירת העומר), אבל יש שמבארים דדרשה הוא דוספרתם לכם הוא רק לומר דאינו מצוה על ב"ד, כמו ספירת שמיטה ויובל [ולכאור' כן משמע בתוס'], אלא מצוה על כל יחיד הוא, אבל שפיר יכול לצאת ידי חובתו ע"י שומע כעונה.

(י) **שתהא ספירה לכל א' וא' -** כ' תוס' דגבי יובל כתיב וספרת לך, דאבית דין קאמר להו רחמנא ושמא ב"ד סופרין ומברכין כמו שאנו